

OK-opintokeskus

Järjestötoiminnan koulutus

Annika Tahvanainen-Jaatinen
OK-opintokeskus

Pori, 25.11.2015

Koulutuksen sisältö

- Järjestö- ja yhdistystoiminnan perusteet; mikä on yhdistys ja miten se perustetaan, yhdistyslaki ja yhdistysautonomia.
- Yhdistyksen jäsenyys ja jäsenten oikeudet ja velvollisuudet.
- Hallituksen tehtävät ja vastuu, (hallitusjäsenten yhteistyö).
- Yhdistystoiminnan vuosisuunnittelu ja vuosikello.

Koulutuksen tarkoitus

- Antaa kaikille järjestö- ja yhdistystoiminnasta kiinnostuneille ja yhdistystoiminnassa mukana oleville tietoa yhdistystoiminnan perusteista sekä eväitä hoitaa yhdistystehtäviä ja osallistua hallituksen työskentelyyn.
- Jo pidempään yhdistyksessä toimineille tarkoitus on kerrata keskeiset asiat ja tarjota mahdollisuus pohtia oman ja yhdistyksen toiminnan kehittämistä.
- Tarjota eväitä edistää hyviä hallintotapoja yhdistyksessä ja sitä kautta tehostaa yhdistyksen varsinaista toimintaa.

Miksi on hyvä opiskella/tuntea yhdistystoiminnan sääntöjä?

- Epävarmuus velvoitteista ja odotuksista hankaloittaa osallistumista ja päätöksentekoa.
- Perusasioiden tunteminen ja hallinta vapauttaa energiaa ja aikaa toimintaan.
- Luo me-henkeä järjestön tai yhdistyksen sisälle ja motivoi esim. vapaaehtoisia.
- Yhteys tulevaisuuden hallintaan: usko omaan kykyihin kasvaa, kun opiskellaan yhdessä.
- Koulutus voi olla myös viesti ulkomaailmalle (esim. lähiympäristö, rahoittajat) vakavasti otettavasta toimijasta.

Uusi raportti: Marion Fields ja Mia Valanne: Koulutus järjestön voimavarana: [http://www.ok-](http://www.ok-opintokeskus.fi/sites/default/files/Koulutus%20j%C3%A4rjest%C3%B6n%20voimavarana.pdf)

[opintokeskus.fi/sites/default/files/Koulutus%20j%C3%A4rjest%C3%B6n%20voimavarana.pdf](http://www.ok-opintokeskus.fi/sites/default/files/Koulutus%20j%C3%A4rjest%C3%B6n%20voimavarana.pdf)

On hyvä muistaa että...

Yhdistystoiminnassa kukaan "ei ole seppä syntyessään", vaan jokaisen pitää saada olla mukana, asioita pitää opiskella yksin ja yhdessä, käytäntö usein paras opettaja, hyvä yhdistyskulttuuri tukee – ei nolaa. On hyväksyttävä, että asioiden oppiminen vie aikaa, osaamista pitää päivittää, jne.

OK-opintokeskus

Yhdistystoiminnan perusteet

Suomi – Yhdistysten luvattu maa?

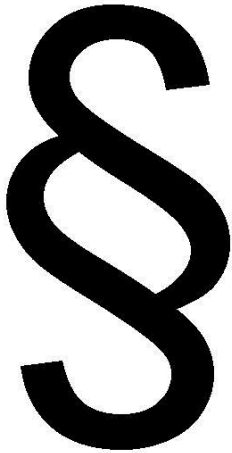
- Suomalaiset ovat yhdistysihmisiä, meillä on keskimäärin yksi yhdistys alle 50 asuakasta kohti.
- Tällä hetkellä (marraskuu 2015) rekisteröityjä yhdistyksiä on n. 135 000, joiden lisäksi yhdistystoimintaa harjoitetaan lukuisissa rekisteröimättömissä yhdistyksissä.
- Jokaisessa yhdistyksessä on hallitus, jonka tehtävänä on huolehtia yhdistyksen hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä.
- Yhdistyskenttä on erittäin laaja ja kirjava. Erilaisten ja erikokoisten yhdistysten johtamisen ja hallinnon tarpeet poikkeavat merkittävästi toisistaan.

Yhdistymisvapaus

Kaiken perustana yhdistymisvapaus ja vapaaehtoisuus

Suomen perustuslaki 13 §

”Jokaisella on yhdistymisvapaus. Yhdistymisvapauteen sisältyy oikeus ilman lupaa perustaa yhdistys, kuulua tai olla kuulumatta yhdistykseen ja osallistua yhdistyksen toimintaan. Samoin on turvattu ammatillinen yhdistymisvapaus ja vapaus järjestäytyä muiden etujen valvomiseksi.”

Yhdistymisvapaus Suomessa koskee myös ulkomaalaisia henkilöitä. Ulkomaalaiset voivat siis perustaa yhdistyksiä, liittyä jo olemassa olevien yhdistysten jäseniksi ja toimia niissä aktiivisesti, myös hallituksen jäseninä ja yhdistyksen nimenkirjoittajina. Ainoa rajoitus on se, että yhdistyksen puheenjohtajan pitää asua Suomessa.

Käytännössä yhdistymisvapaus ei ole aivan täydellinen:

- Alle 15-vuotias ei voi olla mukana perustamassa yhdistystä.
- Vankeudessa, ehdonalaisessa vapaudessa, sotapalveluksessa tai erilaisissa laitoksissa olevien henkilöiden yhdistymisvapaus on usein tosiasiasa rajoitettu.
- Eräiden korkeiden virkamiesten yhdistymisvapaus on tosiasiasa rajoitettu. Esim. tasavallan presidentti ei katsota voivan olla poliittisen puolueen jäsen ja yleinen mielipide tuomitsee joidenkuiden korkeiden virkamiesten kuulumisen eräisiin salaseuroina pidettäviin järjestöihin.

(Loimu, 2000, s. 42)

- Yhdistymisvapauteen sisältyy myös ns. yhdistysautonomia, eli yhdistyksen sisäinen toimintavapaus = yhdistyksellä on oikeus laatia itse omat sääntönsä yhdistyslain puitteissa ja käyttää päätösvaltaa yhdistyksen asioissa viranomaisten siihen puuttumatta. Autonomiaan kuuluu myös jäsenten oikeus koska tahansa purkaa perustamansa yhdistys.

Yhdistyksen säännöt ja päätökset sitovat yhdistyksen toimintaa.

Tunnetko yhdistyksesi säännöt?

Yhdistymisvapaus – kansainväliset normit

- Yhdistymisvapautta turvaa perustuslain lisäksi myös YK:n ihmisoikeussopimukset, Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimus sekä eräät muut ihmisoikeussopimukset.

Yhdistyslaki 1 §

”Yhdistyksen saa perustaa *aatteellisen tarkoituksen* yhteistä toteuttamista varten. Tarkoitus *ei saa olla lain tai hyvien tapojen vastainen.*”

- Ei saa vaarantaa yleistä järjestystä ja turvallisuutta, joten rikollista toimintaa varten perustetut yhdistykset sekä yhdistykset, joilla on sotilaallinen tarkoitus tai tarkoituksena aseistautuminen ovat kokonaan kiellettyjä
- Luvanvaraista on ampumayhdistyksen toiminta, esim. metsästysseura.

Yhdistyslaki - määrittää yhdistystoiminnan yleiset säännöt ja periaatteet

- Yhdistyslaissa on määritelty:
 - millaisia yhdistyksiä on laillista perustaa
 - mitä asioita yhdistyksen säännöissä pitää olla
 - mitkä ovat yhdistyksen jäsenten oikeudet ja velvollisuudet
 - yhdistyksen päätösvalta ja päätöksenteko
 - äänestykset ja vaalit
 - yhdistyksen hallinto
 - yhdistyksen rekisteröiminen (Patentti- ja rekisterihallitus ylläpitää yhdistysrekisteriä: <https://www.prh.fi/fi/yhdistysrekisteri.html>)
 - yhdistyksen lakkauttaminen

On hyvä muistaa, että ”nykyinen yhdistyslaki on ollut voimassa 25 vuotta, mutta edelleen käytettävissä on vain vähän kattavaa yksityiskohtaista tietoa erilaisten ja erikokoisten yhdistysten sääntö- ja muista käytännöistä, yhdistyslain ja –käytännön toimivuudesta ja vaikutuksista sekä yhdistyslain ja -käytäntöjen kehitystarpeista”.(1)

(1) Oikeusministeriön selvitys hyvistä yhdistyskäytännöistä. Yhteenvedo kevään 2015 verkkokeskustelusta, 32/2015, <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-460-0>

Yhdistys

- Yhdistys voidaan **määritellä** useampien henkilöiden muodostamaksi pysyväisluontoiseksi, jäsenten keskinäiseen sopimukseen perustuvaksi ja yhteiseen tarkoituksperien toteuttamista tavoittelevaksi yhteenliittymäksi. (Veteläsuo, 1982)
- Toisen määritelmän mukaan yhdistyksellä tarkoitetaan *vähintään kolmen henkilön yhteenliittymää, joka pyrkii yhteiseksi koetun eitaloudellisen intressin toteuttamiseen* (Siisiäinen, 1996).
- Yhdistyksen tunnusmerkit lyhyesti:
 - Vähintään kolme jäsentä
 - Aatteellinen tarkoitus
 - Toiminta on tarkoitettu pysyväksi

Mitä se *aatteellinen tarkoitus* tarkoittaa?

- "Aatteellinen tarkoitus" on ymmärrettävä laajasti. Aatteellisuus voi merkitä esim. jonkun aatesuunnan edistämistä, jonkin ryhmän etujen valvontaa, hyväntekeväisyyttä, palvelujen tuottamista jäsenille tai yhdessäolomahdollisuuksien tarjoamista jäsenille ilman aatteellisuutta sanan varsinaisessa mielessä.
- *Yhdistykset ovat aatteellisia, jos niiden tarkoituksena ei ole voiton tai muun välittömän taloudellisen ansion hankkiminen niihin osallisille ja niiden toiminta ei muuten pääasiallisesti ole taloudellista laatua.*

Perustaisimmeko yhdistyksen?

- Yhdistyksen voi perustaa vähintään kolme luonnollista henkilöä tai oikeustoimikelpoista yhteisöä jos yhdistys täyttää yhdistyksen tunnusmerkit.
 - Perustamista varten kutsutaan koolle perustamiskokous, jossa päätetään yhdistyksen perustamisesta, hyväksytään yhdistykselle nimi ja säännöt, sovitaan jäseneksi liittymisestä ja tehdään yhdistyksen perustamiskirja (vapaamuotoinen, päiväys, allekirjoitukset, yhdistyksen säännöt liitteenä).
 - Päätetään rekisteröidä yhdistys -> Patentti- ja rekisterihallituksen ylläpitämään yhdistysrekisteriin (<https://www.prh.fi/fi/yhdistysrekisteri.html>) seuraavat asiakirjat (sähköisesti tai paperisena):
 - * allekirjoitettu perustamisilmoitus
 - * perustamiskirja ja säännöt
- > Ilmoitetaan myös: yhdistyksen hallituksen puheenjohtajan ja yhdistyksen nimenkirjoittajien täydelliset nimet, osoite, kotikunta ja henkilötunnus.

KOKOUSHUTSU

Tervetuloa kaikki lumenluonnista ja siinä käytettävien työvälineiden ja menetelmien kehittämistä kiinnostuneet perustamaan Pihlajarinteen lumenluojat -nimistä yhdistystä Ravintola Pihlajanmarjaan lauantaina 05.01.2013 kello 13.00.

Kokouksessa käsitellään seuraavat asiat:

1. Kokouksen avaus
2. Kokousvirkaileijoiden valinta
3. Kokouksen työjärjestyksen hyväksyminen
4. Diplomi-insinööri Kauko Kolan esitelmä: Ilmasto lämpenee - miten käy lumenluonnin?
5. Päätös yhdistyksen perustamisesta ja perustamiskirjan allekirjoitus
6. Sääntöjen hyväksyminen
7. Päätös yhdistyksen rekisteröimisestä
8. Hallituksen puheenjohtajan vaali
9. Hallituksen varsinaisten jäsenten ja varajäsenten vaali
10. Seuraavan kokouksen ajankohdasta päättäminen
11. Muut mahdolliset asiat
12. Kokouksen päättäminen

Leevi Lapio

Loimu: Yhdistyksen ABC, 2013:
<http://jarjestohautomo-fi-bin.directo.fi/@Bin/0c0b3b78756146d391c08abcd8ca3e38/1448364834/application/pdf/585171/Yhdistyksen%20ABC%20-%20Opas%20suomalaiseen%20yhdistystoimintaan.pdf>

Vapaamuotoinen sopimus yhdistyksen perustamisesta. Sen allekirjoittaa vähintään kolme yhdistyksen jäsentä.

MALLI

PERUSTAMISKIRJA

Olemme perustaneet Pihlajarinteen lumenluojat ry -nimisen yhdistyksen, hyväksyneet sille liitteenä olevat säännöt ja liittyneet sen jäseniksi.

Espoo 29.12.2012

Harri Hanki *Laura Lumi* *Niilo Nietos*

Harri Hanki Laura Lumi Niilo Nietos

Yhdistyksen säännöt (1)

Yhdistyslain mukaan säännöissä pitää olla:

1. **Yhdistyksen nimi** - Nimen tulee erota jo rekisteriin merkittyjen yhdistysten nimestä eikä se saa olla harhaanjohtava. Nimen ei tarvitse ilmaista yhdistyksen toimialaa millään tavalla.
2. **Kotipaikkana oleva Suomen kunta** - Yleensä kotipaikaksi merkitään se kunta, jossa pääosa yhdistyksen toiminnasta tulee tapahtumaan.
3. **Yhdistyksen tarkoitus ja toimintamuodot** – Kuvaus yhdistyksen pyrkimyksiä yleisellä tasolla, esim. edunvalvonta, palvelujen tuottaminen, oman kulttuurin säilyttäminen, jne. Toimintamuodot puolestaan kuvaavat mitä yhdistys tulee tekemään, esim. viranomaisiin ja poliittisiin päättäjiin vaikuttaminen, kouluttaminen, tiedottaminen, jne.
4. **Jäsenen velvollisuus suorittaa yhdistykselle jäsenmaksuja ja muita maksuja.**

Yhdistyksen säännöt (2)

5. Yhdistyksen hallituksen jäsenten ja yhdistyksen tilin/toiminnantarkastajien lukumäärä sekä toimikausi - Hallituksen koko voi olla kiinteä (esimerkiksi 5 jäsentä) tai se voi vaihdella hallituksen toimikausittain (esimerkiksi 4–7 jäsentä). Hallituksen toimikausi on yleisimmin yksi tai kaksi vuotta.
6. Yhdistyksen tilikausi – on yleensä kalenterivuosi.
7. Milloin yhdistyksenhallitus ja tilin/toiminnantarkastajat valitaan, tilinpäätös vahvistetaan ja vastuuvapaudesta päätetään – Valitaan yleensä yhdistyksen kokouksessa. Pienissä yhdistyksissä tilin- ja/tai toiminnantarkastajat valitaan vuosittain ja vuosittain valitaan myös ainakin osa hallituksen jäsenistä.
8. Miten ja missä ajassa yhdistyksen kokous on kutsuttava koolle - Yleisiä koollekutsumistapoja ovat kirje, sähköposti ja lehti-ilmoitus. Olennaista on, että kaikki jäsenet voivat saada tiedon kokouksesta. Kutsu kaksi viikkoa etukäteen.

Yhdistyksen säännöt (3)

9. Miten yhdistyksen varat on käytettävä, jos yhdistys purkautuu tai lakkautetaan – Järkevää olisi kirjata sääntöihin, että varojen käytöstä päättää yhdistyksen kokous. Esimerkiksi sellaista määräystä ei sääntöihin voi kirjata, että yhdistyksen purkautuessa rahat jaetaan sen jäsenten kesken.

Useimmiten säännöissä on kuitenkin myös:

- Jäseneksi hyväksymisen ehdot.
- Jäsenen erottamisen ehdot ja menettelytapa.
- Yhdistyksen kokouksessa käsiteltävät asiat.
- Jäsenen mahdollisuus tehdä aloitteita yhdistyksen kokoukselle.
- Milloin yhdistyksen ylimääräisiä kokouksia pidetään.
- Hallituksen tehtävät.
- Hallituksen kokouksen päätösvaltaisuus.
- Sallitaanko etäosallistuminen.
- Milloin tilinpäätöksen tulee olla valmiina tilin/toiminnantarkastajille toimitettavaksi.

Rekisteröity vs. rekisteröimätön yhdistys

- Rekisteröity yhdistys voi saada nimiinsä oikeuksia, se voi tehdä sitoumuksia ja edustaa oikeudessa.
 - Mahdollistaa avustusten saamisen.
 - Mahdollistaa liittymisen valtakunnallisen liiton jäseneksi, joka hyväksyy jäsenikseen vain rekisteriin merkittyjä yhdistyksiä.
- Rekisteriin merkitsemättömän yhdistyksen sitoumuksista vastaavat toimeen osallistuneet henkilökohtaisesti ja yhteisvastuullisesti.
 - Pienimuotoinen toiminta, esim. urheilukerho
 - Ei voi tehdä jäseniään sitovia päätöksiä.
 - Voi järjestää toimintaansa kuten haluaa; jäsenten ei esim. yhdenvertaisia eikä sen päätöksenteon tarvitse olla demokraattista.
 - Toimivat yleensä lähes samalla tavalla kuin rekisteröidyt yhdistykset.

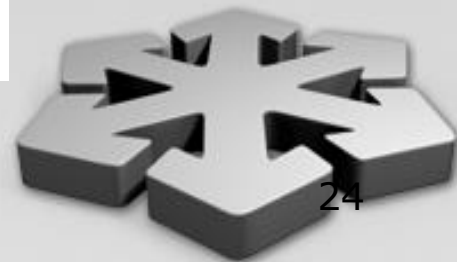

OK-opintokeskus

Jäsenyyteen liittyvät asiat

26.11.2015

Miten yhdistykseen jäsenyys syntyy?

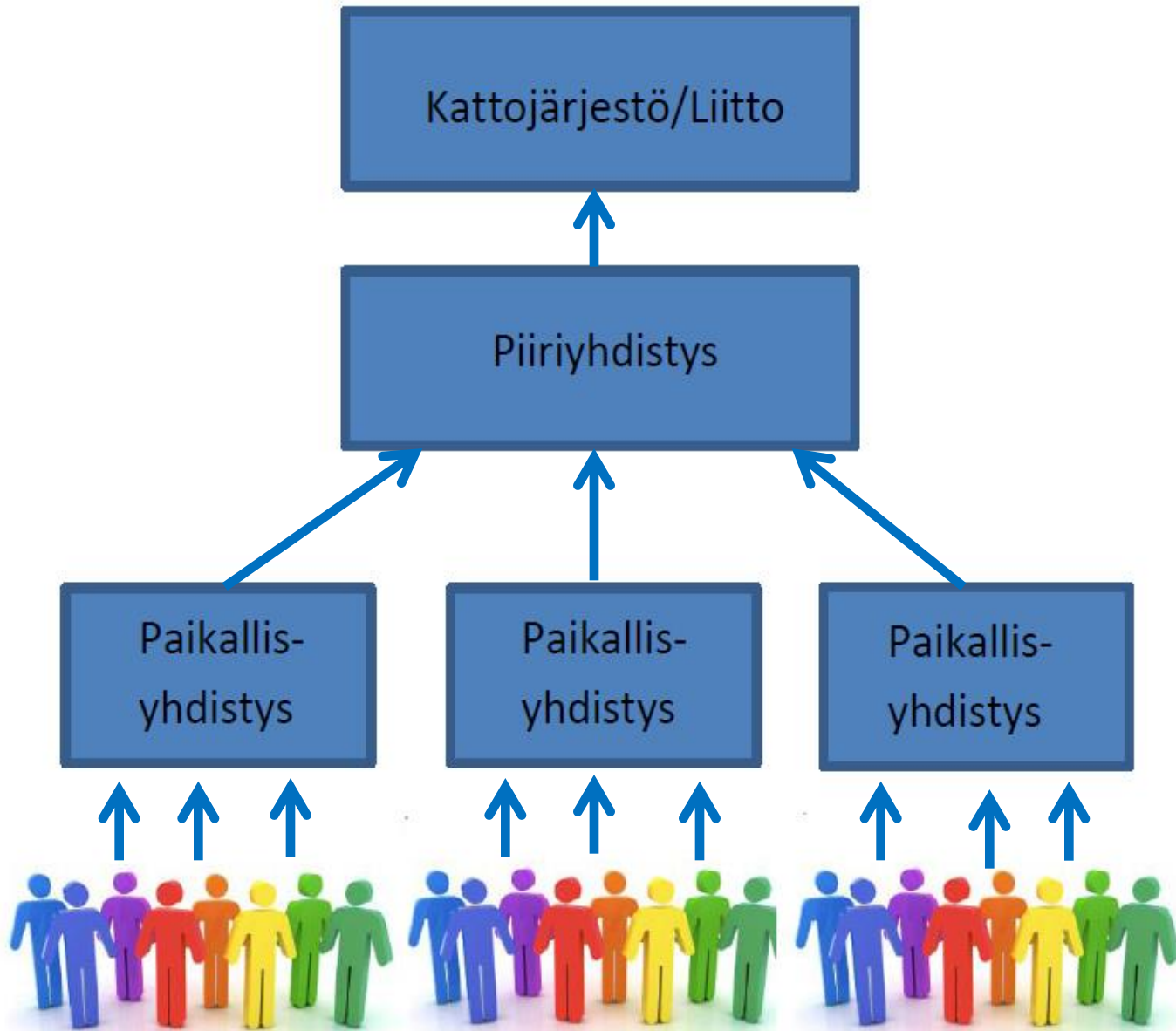
Yhdistyksen jäsenyys syntyy jäseneksi haluavan tahdonilmaisusta ja yhdistyksen päätöksestä ottaa jäseneksi haluava jäseneksi.

- Mukana perustavassa kokouksessa ja liittymällä silloin.
- Täyttämällä jäsenhakulomakkeen/ilmoituksen => hallitus hyväksyy jäseneksi (säännöissä määrätään jäsenkriteerit, mutta ketään ei tarvitse ottaa yhdistykseen jäseneksi, vaikka jäsenkriteerit täyttyisivätkin -> ei valitus- tai oikaisuelintä).
- Konkludenttisesti - Jos yhdistyksen sääntöjen mukaiset jäsenkriteerit täyttävä henkilö on pitkään osallistunut yhdistyksen toimintaan jäsenen tavoin ja täyttänyt jäsenvelvollisuudet eli mm. maksanut jäsenmaksua täyttämättä jäsenhakemusta.

Ketkä voivat olla yhdistyksen jäsenenä?

- Yhdistyksen säännöt määrittävät ketkä voivat olla jäsenenä yhdistyksessä.
- Yhdistyksen jäsenet voivat olla luonnollisia henkilöitä (ihmisiä) tai oikeushenkilöitä (muita yhdistyksiä, osakeyhtiöitä, kuntia ja niin edelleen).
- Kansalaisjärjestöjen organisoituminen voi olla moniportaistakin.

Jäsenen oikeudet

- **Oikeus käyttää yhdistyksen päätösvaltaa** - Käytetään yleensä yhdistyksen kokouksissa. Jäsenellä on läsnäolo-, puhe- ja äänioikeus sekä vaalikelpoisuus ellei yhdistyksen säännöissä ole muuta määrätty.
- **Oikeus säilyttää säännöissä mainitut "erityiset edut"** (esim. sääntö sellaisen jäsenen siirtymisestä vapaa-jäseneksi, joka on maksanut yhdistyksen jäsenmaksuja 20 vuotta). Sääntöjen muutos ei poista etua niiltä, joilla se jo on.
- **Oikeus säilyttää yhdenvertaisuus** - Päätös, joka loukkaa jäsenen yhdenvertaisuutta sisällöltään tai tekotavaltaan on mitätön (esim. päätös vasten yhdistyksen sääntöjä voi loukata yksilöä).
- **Oikeus pysyä jäsenenä** - Erottamispäätökseen syynä tulee olla laissa tai yhdistyksen säännöissä mainittuja erottamisperusteita, esim. jäsenmaksun maksamatta jättäminen tai yhdistyksen tahallinen vahingoittaminen.

Jäsenen oikeudet, jatkuu

- **Oikeus erota yhdistyksestä milloin haluaa** - Jäsenellä ei tarvitse olla eroamiseensa erityistä syytä. Jäsenen eroaminen yhdistyksestä tulee tapahtua lain mukaisesti ilmoittamalla siitä *kirjallisesti* yhdistyksen puheenjohtajalle tai hallitukselle.
- **Oikeus saada yhdistykseltä palveluja** - Yhdistyksen toimialasta riippuu, millaisia etuja tai palveluita yhdistyksen jäsen pystyy hyödyntämään.
- **Oikeus tutustua yhdistyksen asiakirjoihin** - Koskee yhdistyksen jäsenluettelotietoja ja kaikkia jäsentä koskevia tietoja + yhdistyksen kokousten pöytäkirjoja.
- **Oikeus tehdä aloitteita** - Yhdistyksen säännöt määräävät miten ja milloin yhdistyksen jäsen voi tehdä aloitteen yhdistyksen kokouksen käsiteltäväksi.

Yhdistyslaissa mainittuja jäsenen oikeusturvakeinoja

- Oikeus äänestää erottamistaan koskevassa asiassa (15 §).
- Oikeus nostaa moitekanne yhdistystä vastaan, jos yhdistys tehnyt moitteenvaraisten (1. ei syntynyt asianmukaisessa järjestyksessä, 2. on lain tai sääntöjen vastainen) (32 §) tai mitättömän päätöksen (1. loukkaa sivullisen oikeutta, 2. loukkaa jäsenten yhdenvertaisuutta, 3. vähentää erityistä jäsenetua)(33 §).
- Oikeus vaatia yhdistystä purkautuneeksi (41§) - Usein yhdistys kuolee hiljaisesti. Sen toiminta lakkaa pikku hiljaa ja ennen pitkää se ei pidä edes sääntömääräisiä kokouksiaan eikä tee tilinpäätöksiään. Se on kuitenkin edelleen olemassa yhdistysrekisterissä. Jäsen voi siis vaatia tällaisen yhdistyksen purkamista.

- **Oikeus vaatia yhdistystä lakkautettavaksi (43 §)** - Jos yhdistys toimii olennaisesti vastoin lakia, hyviä tapoja tai säännöissä määrättyä tarkoitustaan.
- **Oikeus moittia selvitysmiehen toimenpidettä (42 §)** Jos entisen yhdistyksen jäsenen (tai muun, jota asia koskee) tietoon kuitenkin tulee, että selvitysmiesten toiminnassa on jotain epäselvyyttä hän voi nostaa kanteen selvitysmiehiä vastaan kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun yhdistyksen purkautumisesta on tehty merkintä yhdistysrekisteriin.
- **Oikeus saada yhdistyksen kokous koolle** - Jäsenellä oikeus vaatia sääntömääräisen kokouksen koolle-kutsumista, mikäli hallitus ei ole kutsunut sitä koolle sääntöjen määräämien aikarajojen sisällä.
- **1/10 (tai säännöissä määrätty pienempi vähemmistö) jäsenistä voi vaatia luonnollisista henkilöistä koostuvan yhdistyksen ylimääräisen kokouksen pitämistä ilmoittamansa asian käsittelemiseksi (20 §).**
- **Oikeus nostaa kanteen rekisteriin tehdyn merkinnän kumoamiseksi (56 §).**

Jäsenen velvollisuuksia

- Yhdistyksen jäsenten velvollisuuksista on syytä määrätä yhdistyksen säännöissä. Yhdistyksen jäsenyyttä hakevalle kerrotaan jäsenyyteen perustuvista oikeuksista ja velvollisuuksista. Jäsenen on tiedettävä mihin hän yhdistyksen jäsenenä sitoutuu.

1. Suorittaa sääntöjen määräämät maksut.
2. Ei saa menettelyllään yhdistyksessä tai sen ulkopuolella huomattavasti vahingoittaa yhdistystä (yhdistyslain 14 §:n mukainen jäsenen erottamisperuste).
3. Täyttää säännöissä mahdollisesti määrätyt tehtävät. Laissa näitä ehtoja ei käytännössä ole ja myös sääntöjen ehdot ovat usein väljät ("haluaa edistää yhdistyksen toimintaa"). -> Tällä perusteella erottaminen tulee siis kysymykseen suhteellisen harvoin.

- Jäseniä ei voi velvoittaa asettumaan ehdokkaaksi tai ottamaan vastaan yhdistyksen luottamustehtäviä.
 - * Ei tarvitse kertoa syytä kieltäytymiseen.
 - * Ei tarvitse ottaa vastaan, jos on tietämättään tullut valituksi.

Jäsenyyden päättyminen

- Jäsen eroaa
- Yhdistys erottaa jäsenen - Kaikki eroamiset, erottamiset ja eronneeksi katsomiset tulee aina kirjata kokouksen pöytäkirjaan
- Jäsen kuolee
- Yhdistys purkautuu tai lakkautetaan

OK-opintokeskus

Yhdistyksen hallitus – avainhenkilöiden viisaus

Yhdistyksen hallitus - Yleistä

- Hallitus on lakisääteinen, eli "on oltava".
- Hallitus on yhdistyksen toimeenpaneva elin, eli sillä ei ole valtaa itsenäisesti päättää yhdistyksen toiminnan isoista linjauksista. Päätösvaltaa näissä asioissa käyttävät jäsenet yhdistyksen kokouksessa.
- Hallitus on oikeushenkilö. Toimiakseen se tarvitsee vähintään kolme jäsentä (henkilöä) toimimaan puolestaan. *Hallituksen jäsenmäärästä määrääminen on pakollinen osa yhdistyksen sääntöjä.*

  Mikä on yhdistyksenne hallitusjäsenten lukumäärä?

Hallituksen lakisääteiset tehtävät

- Jäsenluettelon pitäminen (nimi + kotipaikka, muiden jäsentietojen keräämiseen ja käyttöön sovelletaan henkilötietolakia. Rekisteriseloste: www.tietosuoja.fi) (YhdL 11§)
- Yhdistyksen kokouksen koolle kutsuminen (YhdL 20§)
- Yhdistyksen edustajana toimiminen (YhdL 35§)
- Kirjanpidon lainmukaisuudesta ja varainhoidon järjestämisestä huolehtiminen (YhdL 38§)
- Selvitysmiehenä toimiminen yhdistyksen purkautuessa (YhdL 40 §)
- Yhdistyksen omaisuuden luovuttaminen konkurssiin (YhdL 61§)
- Tilinpäätöksen allekirjoittaminen (KPL 7§)
- Tilaisuuden varaaminen tilintarkastajille toimittaa tarkastus sekä tilintarkastajan pyytämien selvitysten ja avun antaminen (TTL 22 §)

Hallituksen mahdollisia tehtäviä

- Jäsenluettelotietojen luovuttamisesta päättäminen (YhdL 11 §)
- Jäsenten ottaminen yhdistykseen (YhdL 12 §)
- Jäsenten erottaminen yhdistyksestä (YhdL 14 §)
- Kanteen nostaminen yhdistystä vastaan, jos yhdistys on tehnyt moitteenvapaan tai mitättömän päätöksen (YhdL 32-33 §)
- Yhdistyksen nimenkirjoitusoikeuden antaminen (YhdL 36 §)
- Yhdistyksen omaisuuden myyminen, vaihtaminen ja kiinnittäminen (jos säännöissä siitä mainittu!) (YhdL 23 §)

Tiivistäen voidaan sanoa, että:

- Hallituksen tehtävänä on yhdistyksen hallinnon järjestäminen ja toiminnan valvonta lain ja sääntöjen mukaan sekä yhdistyksen kokousten välillä toimintasuunnitelmaan kirjattujen asioiden hoitaminen (sisäinen valvonta).
- Hallitus huolehtii siitä, että yhdistyksen kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito on luotettavalla tavalla järjestetty (ulkoisen valvonta).

Muutosilmoitus yhdistysrekisteriin

- Hallitus vastaa.
- Ilmoituksella ilmoitetaan yhdistyksen nimenkirjoittajien kohdalla tai säännöissä tapahtuneet muutokset sekä osoitteenmuutoksesta.
- Yhdistyksen puheenjohtaja allekirjoittaa.
- Lähetetään patentti- ja rekisterihallitukseen, www.prh.fi

Hallituksen jäsenet – Yleistä

- Hallituksen jäseneksi voidaan valita **15 vuotta täyttänyt luonnollinen henkilö, kansalaisuudesta tai kotipaikasta riippumatta**. Konkurssissa oleva ei voi olla hallituksen jäsenenä. Oikeushenkilö (esim. konsulttitoimisto tai toinen yhdistys) ei voi olla hallituksen jäsen.
- Hallituksen jäsenen **ei tarvitse olla yhdistyksen jäsen** (ellei säännöissä niin vaadita).
- Yhdistyksen hallitukseen voidaan valita **varajäseniä**, jos säännöissä niin määrätään. Heidän on täytettävä samat kelpoisuusehdot kuin varsinaisten jäsenten, jollei ole muutoin säädetty.
- YhdL ei rajoita hallituksen **jäsenen toimikautta**, vaan yhdistyksen säännöissä voidaan määrätä siitä vapaasti.

- Hallituksen **jäsenyydestä erottamisesta** päättäminen kuuluu yhdistyksen jäsenten päätösmenettelyyn, hallitus ei voi asiasta päättää.
- Hallituksen yksittäisellä jäsenellä on aktiivinen (oikeus tehdä oikeustoimia yhdistyksen nimissä) tai passiivinen **edustamisoikeus** (hänelle annetut tiedoksiannot katsotaan annetuiksi yhdistykselle).
- Yhdistyksen hallituksen jäsenen **oikeudesta tietojensaantiin** ei ole säädetty. Ottaen kuitenkin huomioon jäsenen vastuun, yksittäisellä hallituksen jäsenellä on verrattain laaja **selonotto oikeus**.

Yksittäinen hallituksen jäsen ei siis esimerkiksi voi ilman hallitukselta saamaansa valtuutusta:

- antaa tehtäviä yhdistyksen luottamushenkilölle tai työntekijälle.
- lausua yhdistyksen kantaa mihinkään kysymykseen.
- tehdä sopimuksia yhdistyksen nimissä.

Hallituksen jäseniltä vaadittavat ominaisuudet

- *Pätevyys ja osaaminen* – tulee olla perillä järjestön toimintakentästä, tuntea yhdistyslaki ja yhdistyksen omat säännöt.
- *Riippumattomuus* – jäsenen pitää pystyä luomaan itselleen käsitys päätettävistä asioista ja aina ajatella yhdistyksen etua, eikä esimerkiksi oman taustaryhmänsä etua.
- *Sitoutuminen* – jäsen on sitoutunut edustamaansa yhdistykseen ja sen ajamiin asioihin ja on lojaali niille. Hänellä on aikaa ja halua panostaa hallitustyöskentelyyn.
- *Ikä ja jäsenyyden pituus* - yhdistyksen säännöissä voidaan määrätä hallituksen jäsenten toimikauden pituus, uudelleen valinnan mahdollisuus ja uudelleen valintojen lukumäärää -> Yhdistyksen toiminnan ja jäsenkunnan luonne sekä muut vastaavat tekijät määrittävät sen, minkä ikäisiä jäseniä hallituksessa olisi hyvä olla.

Luottamushenkilön "itsetutkiskelu"

- Miksi olen luottamustehtävässäni?
- Olenko tehnyt yhdistyksen hyväksi sen, mitä minulta kohtuudella voidaan odottaa?
- Haluanko todella aidosti edistää yhdistyksen asioita?
- Jos olisin itse rivijäsen, haluaisinko itseni kaltaisen luottamushenkilön olevan yhdistyksessämme vastuullisissa tehtävissä?

Hallituksen jäsenet – *Puheenjohtaja, varapuheenjohtaja*

- Lainmukaiset tehtävät:
 - Nimenkirjoitusoikeus.
 - Yhdistysrekisteri-ilmoitusten allekirjoitus.
- Muut tehtävät:
 - Hallituksen toimihenkilöiden työn johtaminen, päätösten valmistelu, hallituksen kokousten johtaminen (puheenjohtajan rooli on erittäin ratkaiseva käytännön hallitustyössä).
 - Yhdistyksen ulkoisten suhteiden hoito.
 - Toiminnan kehittäminen ja tärkeimpiin töihin osallistuminen.

Hallituksen jäsenet - *Sihteeri* (hall.jäsenen tai ulkoinen)

- ***YhdL ei määrää mitään sihteerin töiden hoitamisesta***
- *Voi hoitaa esim.:*
- Pöytäkirjojen laatiminen
- Ilmoitukset viranomaisille
- Jäsenrekisterin hoitaminen
- Kokousten valmistelu
- Toimintakertomus- ja toimintasuunnitelmaluonnosten laatiminen
- Arkistonhoito
- Tiedottaminen
- Muuta: tilastot, kirjeenvaihto, postitus
- ***Mutta tehtäviä voi jakaa muillekin***

Hallituksen jäsenet - *Taloudenhoitaja* (hallituksesta tai sen ulkopuolelta)

- Maksuliikenne
- Kirjanpito
- Käteiskassa
- Laatii luonnoksen tilinpäätökseksi.
- Seuraa talousarvion toteutumista.
- Talouden suunnittelu yhdistyksen hallituksen kanssa.
- Laatii luonnoksen veroilmoituksesta.

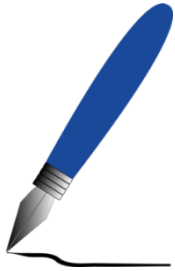
Mitä jokaisen hallituksen jäsenen tulisi tietää yhdistyksen raha-asioista?

”Hallituksen on lain ja sääntöjen mukaan *huolellisesti* hoidettava yhdistyksen asioita. Hallituksen on huolehdittava siitä, että yhdistyksen kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito on luotettavalla tavalla järjestetty.”
(YhdL §35)

Mitä tämä merkitsee?

- Rahat ovat yhdistyksen varoja, joista hallituksella on vastuu. -> jokaisesta menosta ja hankinnasta tulee löytyä hallituksen päätös (joko etu- tai viimeistään jälkikäteen).
- Kaikki tulot ja menot on merkittävä kirjanpitoon.
- Yhdistys on aina kirjanpitovelvollinen.
- Tilikausi on yksi vuosi, yleensä kalenterivuosi.
- Hallitus tekee ehdotuksen talousarviosta -> yhdistyksen kokous käsittelee ja hyväksyy.
- Hallitus ja taloudenhoitaja huolehtivat raha-asioista tilikauden aikana.
- Hallitus raportoi toimintakertomuksensa ja tilinpäätöksen avulla miten se on onnistunut toteuttamaan edellisvuoden toimintasuunnitelmaa ja budjettia.

Nimenkirjoittajat

Nimenkirjoitusoikeus tarkoittaa oikeutta tehdä yhdistystä sitovia sopimuksia ja muita oikeustoimia.

- Nimenkirjoittajat mainitaan säännöissä.
- Puheenjohtaja on aina nimenkirjoittaja.
- Säännöissä sanotaan, tarvitaanko yksi vai useampia nimenkirjoittajia.
- Säännöissä voi olla määräys jonka mukaan hallitus voi valtuuttaa jonkun toimihenkilön yksin kirjoittamaan nimen.

Hallitus jäsenten vastuu

Parlamentaarinen vastuu

- Luottamushenkilön on nautittava valitsijoidensa luottamusta koko toimikautensa ajan.
- Luottamuksensa menettänyt henkilö voidaan erottaa koska tahansa.
- Aloitteen erottamiselle voi tehdä joko hallitus tai jäsen.

Vahingonkorvausvelvollisuus

- YhdL 39 §: Hallituksen jäsen ja yhdistyksen toimihenkilö on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on aiheuttanut toimessaan *tahallisesti* tai *huolimattomasti*.
 - **tahallisuus**: vahingon aiheuttaja on tiennyt aiheuttavansa vahinkoa.
 - **huolimattomuus**: piittaamattomuutta, tietämättömyyttä, välinpitämättömyyttä; ei tarkoitusta tuottaa vahinkoa yhdistykselle; ei tarkoitus hyötyä itse. Esim. tehtävänsä hoitamatta jättäminen voi johtaa vahingonkorvausvelvollisuuteen myös sillä perusteella, että tehtävänsä hoitaen vahingon olisi voinut estää.
- Yhteisvastuullisuus: "Milloin vahinko on kahden tai useamman aiheuttama taikka he muuten ovat velvolliset korvaamaan saman vahingon, vastaavat he yhteisvastuullisesti." (VKL 2 §)

Rikosoikeudellinen vastuu

- Mikäli rikkomus on riittävän suuri, myös rikosoikeudelliset seuraamukset ovat mahdollisia.
 - esim. yhdistyksen omaisuuden varastaminen tai varojen kavaltaminen.

Hallituksen jäsenen oikeussuoja

- Esteellisyys -

- Hallituksen jäsen *ei saa* osallistua hänen ja yhdistyksen välistä sopimusta koskevan eikä muunkaan sellaisen asian käsittelyyn, jossa hänen yksityinen etunsa saattaa olla ristiriidassa yhdistyksen edun kanssa.
- Yhdistyksen kokouksessa hallituksen jäsen on esteellinen äänestettäessä tilintarkastajan valinnasta tai erottamisesta, tilinpäätöksen vahvistamisesta tai vastuuvapauden myöntämisestä, kun asia koskee hallintoa, josta hän on vastuussa.
- Poikkeustilanne: jos kaikki ovat esteellisiä niin kukaan ei ole esteellinen (esim. vain hall. jäseniä läsnä vuosikokouksessa – mutta silloin pitää ehkä miettiä missä vika, kun jäsenistöä ei kiinnosta osallistuminen!!).

Hallituksen jäsenen oikeussuoja

- Eriävä mielipide -

Mikäli päätös on hallituksen jäsenen mielestä laiton, tai rikkoo yhdistyksen sääntöjä ja periaatteita, on tehty väärässä järjestyksessä tai on sellainen, johon hallituksella ei ole valtuuksia, jäsen voi jättää eriävän mielipiteen.

- suullinen, ei tarvitse perusteluja
- jäsen vapautuu vastuusta.

Yhdistystietovisa

1. Yhdistyksen hallituksessa pitää olla vähintään 5 jäsentä.
2. Yhdistyksen jäsenistä tulee pitää luetteloa.
3. Yhdistyksen johtoelin on hallitus, toimikunta, tai johtokunta.
4. Yhdistyksellä pitää olla virallinen tilintarkastaja.
5. Hallituksen valitsee aina yhdistyksen kokous.
6. Tiliasiakirjat allekirjoittaa joku yhdistyksen jäsenistä.
7. Hallituksen jäsen on vastuussa yhdistyksen toiminnasta koko omaisuudellaan.
8. Hallitus hyväksyy uudet jäsenet yhdistykseen.
9. Yhdistyksen kokouksiin voi osallistua "etänä".
10. Hallitus kantaa vastuun toiminnasta yhdessä.
11. Suurin valta yhdistyksessä on puheenjohtajalla.
12. Puheenjohtaja allekirjoittaa yhdistyksen pöytäkirjan.

OK-opintokeskus

Yhdistyksen toiminnan suunnittelu ja vuosikello

Toiminnan suunnittelu

- Mikä on yhdistyksen ainutkertainen perustehtävä (missio) – mihin toiminnalla pyritään (visio)?

Kaksi/kolme tasoa:

1. Strateginen suunnittelu – Painopisteiden ja tavoitteiden valinta (keskipitkän ajan päämäärät, esim. koskien jäsenmäärää, toimintaa, edunvalvontaa, koulutuksia, medianäkyvyyttä...)
2. Vuosisuunnittelu – toiminnasta päättäminen
 1. Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi
 2. Toteutuksen seuranta ja arviointi
 3. Seuraavan vuoden tavoitteiden asettaminen

3. Vuosikello

Strateginen suunnittelu:

”Strategia on seikkailu ja sen laatimisessa on kyse unelmasta”

- Strategia on: *Kiteytymä yhdistyksen toimintaa ohjaavasta visiosta sekä toiminnan voimavaroista ja tavoitteista – siitä, mitä toiminnalla on määrä saavuttaa ja millä keinoin.* *
- Strateginen suunnittelu on: Valintoja sen suhteen, mihin yhdistys toiminnassaan keskittyy ja miten se käyttää resurssejaan tavoitteiden toteuttamiseksi pitkällä aikavälillä. Tavoitteet voivat olla määrällisiä tai laadullisia. → Strategiseen suunnitteluun tarve yleistyy yhdistyskentän muutosten myötä.

Millaisia muutoksia olette havainneet yhdistyskentässä ja ovatko ne vaikuttaneet yhdistyksen strategiaan?

- **Strategia** on johtamisen työkalu, ja siksi yhdistyksen johdon on päätettävä siitä ja sitouduttava siihen.
 - ➔ Resurssit (raha, rakenne, ihmiset, aika, tilat, osaaminen), tavoitteet, toimenpiteet.
- **On tärkeää**, että strategian tekemiseen otetaan mukaan kaikki hallituksen jäsenet ja palkatut toimihenkilöt. Jäseniä, vapaaehtoisia ja keskeisten sidosryhmien edustajia kannattaa kuulla työstön aikana.
- **Vastuu** yhteisen unelman saavuttamisesta on kaikilla yhdistyksen toimijoilla, jotka strategian työstämiseen osallistuvat.
 - ➔ Strategian käytännön toteutus yhdistystoiminnassa.
 - ➔ Kuka tekee mitäkin, kenen kanssa, miten ja milloin. "miten minä omilla toimenpiteilläni teen unelmaamme todeksi?"

- **Strategian toimeenpano:** Pitkän aikavälin tavoitteet on hyvä jakaa vuosittaisiksi tavoitteiksi ja toimenpiteiksi. Nämä voi kirjata toiminta- ja taloussuunnitelmaan.
- **Seuranta :** Onko kaikki sovitut toimenpiteet tehty; miten ne ovat onnistuneet; tarvitaanko korjausliikkeitä? Seuranta nostaa esiin paitsi virheitä, myös onnistumisia, ja siten sillä on sekä opettavainen että palkitseva merkitys. Toteutuneet toimenpiteet kirjataan yhdistyksen vuosikertomukseen ja seuraavan vuoden suunnitellut toimenpiteet sen vuoden toimintasuunnitelmaan.

Mihin tätä kaikkea tarvitaan...?

- Selkeyttä toimintaan - yhteiset päämäärät auttavat suuntaamaan toimintaa. Ilman niitä on vaarana, että pirstaloituu niin, että kokonaisuuden hallinta hämärtyy. Esim. paljon toimintaa, mutta ei tietoa siitä mihin toiminnalla pyritään. -> Yhdistys pyrkii tavoitteisiin yhdessä sovittuja keinoja hyödyntäen.
- Strategia luo perustan toimintasuunnitelmalle ja budjeteille sekä sitä kautta myös tulosten seurannalle ja korjaaville toimenpiteille, painopisteiden muodostamiselle. -> Kyseessä on jatkuva oppimis- ja kehitysprosessi.
 - > Yhdistys sopeutuu toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin.
 - > Yhdistys muokkaa ympäristöä ja vaikuttaa ympäristöönsä.

Vaihe:

Taloushallinnon väline:

Seurannassa käytetään suunnitelmien laskelmia: seurataan, miten talousarvio on toteutunut.

Vuosisuunnittelu: **Toimintasuunnitelma** ("mitä tehdään") ja **talousarvio** ("miten siihen käytetään rahaa")

- Toimintasuunnitelma on yhdistyksen sääntöjen jälkeen *toiseksi tärkein järjestön toimintaa ohjaava asiakirja*. Toimintasuunnitelma velvoittaa hallitusta tekemään siinä listatut asiat, ja toisaalta antaa valtuudet tehdä kaiken, mitä tavoitteiden saavuttamiseksi on tarpeen.
- Hallitus valmistelelee ja yhdistyksen kokous hyväksyy.

-> mitä väljempää nämä ovat, sitä vapaammat kädet hallitukselle jää.

-> talousarviossa kannattaa olla mukana vertailu aiempien vuosien tilipäätöksiin.

-> jäsenten ottaminen mukaan toimintasuunnitelman valmisteluun lisää yhdistysdemokratiaa.

Vuosisuunnittelu: **Toimintakertomus** ("mitä tehtiin")

- Vastaa kysymyksiin:
 - Toteutuiko toimintasuunnitelma? Saavutettiin tavoitteet ja miten realistisia ne olivat? Jos jotain suunniteltiin, mutta sitä ei toteutettu, miksi ei? Missä onnistuttiin? Mitä pitää kehittää → toiminnan arviointi
 - Toimintakertomus on tilaisuus kerryttää järjestön tietopääomaa ja oppia menneistä.
- Sisältää myös selostuksen taloudesta
 - Annettava oikeat ja riittävät tiedot toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Vuosisuunnittelu: Tilinpäätös

("miten siihen käytettiin rahaa")

- Kirjanpitolain mukaan laadittava viimeistään neljän kuukauden kuluttua tilikauden päättymisestä.
- Ei julkinen asiakirja – mutta esitettävä vuosikokouksessa jäsenille, jotka vahvistavat tilinpäätöksen.
- Vastaa rakenteellisesti talousarvioita -> sen vastapari.
- Tilinpäätökseen kuuluu vertailutieto edelliseltä vuodelta (=miten talous kehittyi); tärkeä on myös vertailu budjettiin (=miten suunnitelmat pitivät)
- Hallitus vastaa, että tilinpäätös laaditaan joka vuodelta.
- Päätösvaltainen hallitus allekirjoittaa.
 - Nykyinen allekirjoittaa, jos hallitus vaihtunut tilikauden aikana.
 - Aikaisempi hallitus vastuussa oman tilikautensa toiminnasta.

Jäsenistö velvoittaa ja valtuuttaa hallituksen toteuttamaan toimintasuunnitelmaa ja talousarviota (budjetti) -> syyskokous

Hallitus raportoi toimintakertomuksensa ja tilinpäätöksen avulla miten se on onnistunut toteuttamaan edellisvuoden toimintasuunnitelmaa ja budjettia -> kevätkokous

Vuosikello

- *Toiminnansuunnittelun työkalu* - kalenteri, milloin ja mitä asioita tehdään: esim. kokoukset, koulutukset, tapahtumat, toimintasuunnitelma, vuosikertomus, toiminnan arviointi, yhdistyksen kehittäminen, tuloksellisuus- ja vaikutusselvitykset rahoittajille, työyhteisön hyvinvointikartoitus, yhteistyö yms.
- *Työnjaon työkalu* – Miten jaamme tehtävät, millaisia resursseja vaaditaan.
- *Tiedotuksen ja valmistelutyön apuväline ja "muistutus"*.
- *Perehdytystyökalu uusille jäsenille/ työntekijöille.*

Yhdistyksen vuosikellomalli

* = yhdistyksen kuukausikokous
kuukauden 1. maanantai klo 18

o = hallituksen kokoukset
tiistaisin: opintokerho yhd. toiminta klo 17-19
keskiviikkoisin: neuvontapiste klo 17-19
torstaisin: opintokerho, taidepiiri klo 14-16

Yhdistystietoutta verkossa

- Patentti- ja rekisterihallituksen yhdistyspalvelu: www.prh.fi → Yhdistysrekisteri
- <http://www.yhdistystieto.fi/>
- Yhdistystietopeli: http://www.yhdistystoimijat.fi/?page_id=1416
- OK-opintokeskuksen [Kokouskäytännöt](#)-verkkomateriaali

Kirjallisuutta

- Juha Heikkala, Pekka Krook, Helena Pekkarinen: Näe, Koe, tee; yhdistysten strategiaopas, 2014.
- Kari Loimu: Yhdistyksen ABC: Opas suomalaiseen yhdistystoimintaan, 2013. <http://jarjestohautomo-fi-bin.directo.fi/@Bin/0c0b3b78756146d391c08abcd8ca3e38/1448364834/application/pdf/585171/Yhdistyksen%20ABC%20-%20Opas%20suomalaiseen%20yhdistystoimintaan.pdf>
- Heikki Halila & Lauri Tarsti: Yhdistysoikeus, 2011.
- Kari Loimu: Yhdistystoiminnan käsikirja, 2010.
- Seppo Paasolainen: Yhdistyksen hallituksen pelisäännöt, 2010.
- Anne Ilvonen: Miten johdan? Yhdistystoiminnan johtamisopas, OK-opintokeskus, 2011.
- Johanna Perälä, Sirpa Juutinen, Mikko Lilja, Göran Lindgren, Mikko Reinikainen, Maj-Lis Steiner: Yhdistyksen hyvä hallinto, 2008.
- Vaikuttava yhdistys (toim. Lea Lihavainen), OK-opintokeskus 2003.

KIITOS!

Antoisia hetkiä
yhdistystoiminnan parissa

Yhdistystietovisa

vastaukset

1. Yhdistyksen hallituksessa pitää olla vähintään 5 jäsentä. **Ei**
2. Yhdistyksen jäsenistä tulee pitää luettelo. **Kyllä**
3. Yhdistyksen johtoelin on hallitus, toimikunta, tai johtokunta. **Kyllä**
4. Yhdistyksellä pitää olla virallinen tilintarkastaja. **Ei**
5. Hallituksen valitsee aina yhdistyksen kokous. **Kyllä**
6. Tiliasiakirjat allekirjoittaa joku yhdistyksen jäsenistä. **Ei**
7. Hallituksen jäsen on vastuussa yhdistyksen toiminnasta koko omaisuudellaan. **Ei**
8. Hallitus hyväksyy uudet jäsenet yhdistykseen. **Kyllä**
9. Yhdistyksen kokouksiin voi osallistua "etänä". **Kyllä**
10. Hallitus kantaa vastuun toiminnasta yhdessä. **Kyllä**
11. Suurin valta yhdistyksessä on puheenjohtajalla. **Ei**
12. Puheenjohtaja allekirjoittaa yhdistyksen pöytäkirjan. **Kyllä**

